

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Bednarek

SSN Anna Dziergawka

w sprawie **K. K.**

skazanego z art. 202 § 4a k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2024 r. w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego

na niekorzyść skazanego od wyroku Sądu Rejonowego w Krośnie

z 8 września 2023 r. sygn. akt II K 489/23,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w Krośnie do ponownego rozpoznania.**

[J.J.]

Małgorzata Bednarek

Ryszard Witkowski

Anna Dziergawka

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Krośnie wyrokiem z 8 września 2023 r. sygn. akt II K 489/23 uznał K. K. za winnego tego, że w okresie od dnia 28 czerwca 2022 r. do dnia 8 marca 2023 r. w J. przy ul. [...], na dysku komputera stacjonarnego oraz na dysku X. o nazwie użytkownika „[...]” posiadał treści pornograficzne z udziałem małoletnich w postaci 53 plików video tj. o czyn z art. 202 § 4a k.k. i po uwzględnieniu wniosku złożonego w trybie art. 335 § 1 k.p.k. wymierzył mu za to:

1. na mocy art. 202 § 4a k.k. karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;
2. na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k., art. 70 § 2 k.k. i art. 73 § 2 k.k. wykonanie orzeczonej w punkcie pierwszym wyroku kary' pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 3 (trzy) lata i oddał oskarżonego w tym czasie pod dozór kuratora;
3. na mocy art. 72 § 1 pkt 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do informowania Sądu o przebiegu okresu próby — pisemnie, raz na 6 miesięcy;
4. na mocy art. 72 § 1 pkt 8 k.k. zobowiązał oskarżonego w okresie próby do przestrzegania porządku prawnego;
5. na mocy art. 43a § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego świadczenie pieniężne w kwocie 10 000 (dziesięć tysięcy) zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej;
6. na mocy art. 44 § 2 k.k. orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa dysku twardego SSD marki X., model [...] o poj. 256 GB, szczegółowo opisanego w wykazie dowodów rzeczowych nr [...] pkt 7 (k. 73).
7. rozstrzygnął w przedmiocie kosztów (k. 111).

Wyrok ten nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w dniu 16 września 2023 r. (k. 112).

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasację w trybie art. 521 k.p.k. wniósł Prokurator Generalny, zarzucając przedmiotowemu wyrokowi „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., polegające na uwzględnieniu wadliwie sformułowanego wniosku prokuratora o skazanie K. K. bez przeprowadzenia rozprawy, za popełnienie przestępstwa z art. 202 § 4a k.k., mimo iż wniosek ten nie zawierał propozycji obligatoryjnego - z mocy art. 41 § 1a zdanie drugie k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2023 r.) -

orzeczenia na czas określony albo dożywotnio środka karnego w postaci zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów lub działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi, co skutkowało wy daniem wyroku, również z rażącą i mającą istotne wpływ na jego treść obrazą wskazanego wyżej przepisu prawa materialnego”.

Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Krośnie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna.

Kasacja była zasadna w stopniu oczywistym, wobec czego została rozpoznana w trybie określonym w art. 535 § 5 k.p.k. Słusznie podniósł autor środka zaskarżenia, że wyrok Sądu Rejonowego w Krośnie jest prawnie wadliwy przez to, że zapadł z rażącym i mającym istotny wpływ na jego treść naruszeniem przepisów prawa procesowego i materialnego, wymienionych w przedstawionym zarzucie.

Przepis art. 335 § 1 k.p.k. zezwala na uwzględnienie wniosku o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy jedynie wtedy, gdy oskarżony przyznaje się do winy, a w świetle jego wyjaśnień okoliczności popełnienia przestępstwa i winy nie budzą wątpliwości, a postawa oskarżonego wskazuje, że cele postępowania zostaną osiągnięte, mimo zaniechania procedowania na takim forum. Prokurator, zamiast z aktem oskarżenia, występuje do sądu z wnioskiem o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar lub innych środków przewidzianych za zarzucany mu występki, uwzględniających również prawnie chronione interesy pokrzywdzonego. Uzgodnienie może obejmować także wydanie określonego rozstrzygnięcia w przedmiocie poniesienia kosztów procesu.

Kwestionowane orzeczenie Sądu jest wprawdzie zgodne z porozumieniem zawartym w dniu 31 lipca 2023 r. pomiędzy podejrzanym a prokuratorem (k. 95), jednak powyższe warunki w realiach niniejszej sprawy nie zostały spełnione ze względu na istotny brak we wniosku złożonym w niniejszej sprawie przez oskarżyciela, dotyczący obowiązkowego zastosowania środka karnego, o którym w dacie orzekania stanowił przepis art. 41 § 1a zdanie drugie k.k. (aktualnie art. 41 §

1a pkt 2 k.k.). Charakter zarzucanego i przypisanego w wyroku czynu obligował sąd *meriti* do zastosowania powyższego przepisu (zob. np. wyroki SN: z 12 stycznia 2022 r. sygn. akt II KK 600/21; z 27 marca 2024 r. sygn. akt III KK 630/23; z 23 lipca 2024 r. sygn. akt III KK 87/24). Podnieść bowiem trzeba, że art. 41 § 1a k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2017 r. wprowadzonym ustawą nowelizującą ustawę z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz.U.2016.862 ze zm.) w zdaniu drugim stanowi, że sąd orzeka zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego. Brzmienie tej regulacji jednoznacznie zatem wskazuje, że sąd orzekający nie ma tu swobody decyzyjnej. W każdej sytuacji procesowej skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego konieczne jest orzeczenie co do przedmiotowego środka karnego. Uchybienie temu obowiązkowi stanowi obrazę prawa materialnego. W konsekwencji taki sposób procedowania rażąco naruszył przepisy prawa procesowego, a mianowicie art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., które obligują sąd rozpoznający sprawę w wypadku złożenia wniosku, o którym mowa w art. 335 § 1 k.p.k., zawierających wady uniemożliwiające wydanie orzeczenia w takiej postaci, w jakiej jego treść uzgodniły strony, do skierowania sprawę do rozpoznania na zasadach ogólnych, chyba że w toku posiedzenia, na którym wniosek ten jest przez sąd rozpatrywany, bądź jeszcze wcześniej, prokurator za zgodą oskarżonego dokona takiej modyfikacji tego wniosku, która będzie owe jego nieprawidłowości konwalidowała (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2015 r. sygn. akt V KK 96/15, LEX 1744200). Sąd, do którego oskarżyciel publiczny kieruje wniosek w trybie art. 335 § 1 k.p.k., z uwagi na treść art. 343 § 7 k.p.k., zobligowany jest do szczegółowej tak formalnej, jak i merytorycznej kontroli takiego pisma procesowego. W jej ramach niezbędne jest sprawdzenie, czy przedłożone przez prokuratora propozycje pozostają zgodne z uprzednimi ustaleniami stron, a także czy nie popadają w sprzeczność z przepisami prawa karnego materialnego (wyrok Sądu Najwyższego z 8 lutego 2017 r. sygn. akt III KK 364/16).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, należy zauważyć, że w odniesieniu do skazanego zaktualizowały się wszelkie przesłanki obligujące sąd orzekający do zawarcia w wyroku skazującym rozstrzygnięcia w przedmiocie środka karnego, o którym mowa w art. 41 § 1a zdanie drugie k.k. (przypisane zostało popełnienie występku ujętego w rozdziale XXV Kodeksu karnego - Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, to jest czynu kwalifikowanego z art. 202 § 4a k.k.). Przesłanka zastosowania zakazu przewidzianego w art. 41 § 1a k.k. wchodziła zatem w grę w razie skazania za którekolwiek z przestępstw określonych w tym rozdziale, a więc także za przestępstwo pornografii z art. 202 k.k. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 25 października 2023 r. sygn. akt I KK 270/23, podobnie W. Wróbel, A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Tom I. Część I. Komentarz do art. 1-52 k.k.*, Warszawa 2016. teza 16 do art. 41; J. Giezek (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, Warszawa 2021, teza 30 do art. 41).

W ujęciu intertemporalnym – w dacie popełnienia tego czynu, jak i w chwili wyrokowania, brzmienie przepisu art. 41 § 1a k.k. także przewidywało za tego rodzaju przestępstwo orzeczenie zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio, nie przewidując w tym zakresie żadnych wyjątków lub ograniczeń oraz nie uzależniając zastosowania owej regulacji od zaistnienia jakichkolwiek dalszych przesłanek. Orzeczenie to miało charakter obligatoryjny. Należy również podkreślić, że obligatoryjności orzeczenia w przedmiocie opisanego środka karnego nie wyklucza okoliczność, że sprawca przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności dokonanego na szkodę małoletniego uprzednio nie zajmował tego rodzaju stanowiska lub nie wykonywał zawód tego rodzaju, a popełniony czyn nie pozostawał w związku z funkcjonalnym zakresem prowadzonej przez niego działalności. Regulacja ta znajduje ponadto zastosowanie również w przypadku pierwszego skazania za przestępstwo o charakterze pedofilskim (por. m.in. R. Krajewski. *Zakaz wykonywania zawodu i działalności oraz zajmowania stanowisk związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi w związku z popełnieniem*

przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na ich szkodę „Jurysta” 2009/7, s. 31).

Dodać należy, że powyższe uwagi nie tracą swej aktualności w perspektywie zmiany treści analizowanego przepisu, jaka nastąpiła z dniem 1 października 2023 r., już po uprawomocnieniu kwestionowanego wyroku Sądu Rejonowego w Krośnie. Zgodnie z art. 1 pkt 9 z dnia 7 lipca 2022 r. ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2022.2600 z dnia 2022.12.13) art. 41 § 1a k.k. otrzymał nowe brzmienie, które jednak, w odniesieniu do przestępstw przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego, zachowało tę samą treść normatywną.

Powyższe przekładało się na płaszczyznę procesową w ten sposób, że decyzja o uwzględnieniu wniosku powinna zostać poprzedzona stosowną jego modyfikacją (art. 343 § 7 k.p.k.), a w przypadku jej braku skierowaniem sprawy do rozpoznania na rozprawie. Tego wymagała wnikliwa kontrola wniosku, która obejmować powinna wszystkie warunki jego dopuszczalności, które obejmują nie tylko przesłanki wskazane w art. 335 § 1 k.p.k., ale w jednakowym stopniu dotyczą sfery prawa materialnego, a więc zbadania tego, czy zaproponowana przez oskarżonego kara i inne środki prawnej reakcji odpowiadają przewidzianym w prawie materialnym sankcjom. W sytuacji, w której treść wniosku tychże regulacji prawnych nie respektował, niewątpliwym obowiązkiem sądu było podjęcie czynności konwalidującej dostrzeżoną wadliwość. Jej zaniechanie skutkowało wydaniem zaskarżonego wyroku z naruszeniem wskazanych w zarzucie kasacji przepisów, które miało rażący charakter oraz istotny wpływ na treść wydanego prawomocnego wyroku. Implikowało bowiem niezasadne pominięcie stanowczej normy zawartej w art. 41 § 1a k.k. W rezultacie uwzględnienia przez sąd przy wyrokowaniu dyspozycji tego przepisu kształt orzeczenia wydanego w sprawie byłby zasadniczo odmienny. To rzutowałoby w sposób istotny na sytuację skazanego oraz realizację celów kary w zakresie odnoszącym się do zasad prewencji indywidualnej.

W wyniku stwierdzenia powyższych uchybień konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy zachodzić natomiast będzie - w pierwszej kolejności - konieczność należytej weryfikacji dopuszczalności procedowania w trybie konsensualnym.

Małgorzata Bednarek Ryszard Witkowski Anna Dziergawka

l.n

[a.ł]